

ÚRAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU

K AUTORSKÉMU OSVEDČENIU

226936
(11) (B1)

(51) Int. Cl.⁵
C 07 D 307/34

(22) Prihlášené 07 07 82
(21) (PV 5171-82)

(40) Zverejnené 27 05 83

(45) Vydané 15 05 86

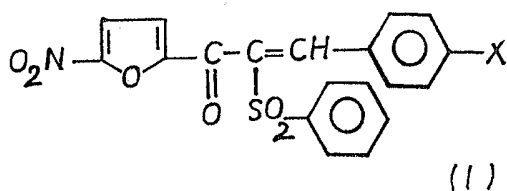
(75)
Autor vynálezu

JURÁŠEK ADOLF doc. ing. CSc., POLAKOVIČOVÁ DANA ing. CSc., KOVÁČ
JAROSLAV prof. ing. DrSc., EBRINGER LIBOR prof. RNDr. DrSc.,
BRATISLAVA

(54) 1-(5-Nitro-2-furoyl)-1-fenylsulfonyl-2-(4-X-fenyl)etylény a spôsob ich prípravy

1

Vynález sa týka 1-(5-nitro-2-furoyl)-1-fenylsulfonyl-2-(4-X-fenyl)etylénov všeobecného vzorca I

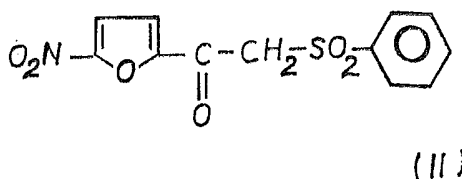

kde

X je H, CH₃, CH₃O, (CH₃)₂N, F, Cl, NO₂, VN a spôsobu ich prípravy.

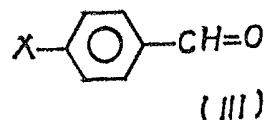
1-(5-Nitro-2-furoyl)-1-fenylsulfonyl-2-(4-X-fenyl)etylény podľa vynálezu neboli doposiaľ pripravené.

Podstata spôsobu prípravy látok podľa vynálezu spočíva v tom, že sa fenyl-2-(5-nitro-2-furyl)-2-oxoethylsulfón vzorca II

2

reaguje s aromatickými aldehydmi vzorca III

kde

X = H, CH₃, CH₃O, (CH₃)₂N, F, Cl, NO₂, CN v prostredí éterov, výhodne suchého éteru, dibutyléteru, dioxánu alebo ich zmesí za prítomnosti chloridu titaničitého a pyridínu pri teplote 0 °C až teplote varu rozpúšťadiel.

Výhody spôsobu prípravy látok podľa vynálezu spočívajú v tom, že sa vychádza z pomerne dostupných surovín a látky sa získavajú vo vysokých výťažkoch a čistote.

Príklad 1

0,1 Mol (11 ml) chloridu titaničitého v 25 ml chloridu uhličitého sa prikvapáva pri teplote 0 °C za miešania a vylúčenia vlhkosti k 200 ml tetrahydrofuránu. Vzniklá žltá vložkovitá zrazenina sa premiešava ešte 30 minút a potom sa k nej postupne prí-

dajú roztoky 0,05 mol príslušného aldehydu a 0,05 mol (14,7 g) fenyl-2-(5-nitro-2-furyl)-2-oxoethylsulfónu v 25 ml tetrahydrofuránu. Po ďalších 30 minútach sa k suspenzii pomaly prikvapkáva roztok 0,2 mol (16 ml) pyridínu v 30 ml tetrahydrofuránu a v miešaní sa pokračuje ešte 6–10 hodín pri 0 °C v závislosti od reaktivity aldehydu. Potom sa k reakčnej zmesi pridá 50 ml vody a 50 ml éteru, oddelí sa éterická vrstva a vodná sa extrahuje ešte trikrát 50 ml éteru. Spojené éterické roztoky sa pretrepú s 50 ml nasýteného roztoku chloridu sodného, vodou a vysušia bezvodým MgSO_4 . Po odstránení rozpúšťadla, produkty sa čistia kryšta-

lizáciou z vhodného rozpúšťadla, s výhodou etanolu alebo kyseliny octovej, respektíve sa čistia chromatograficky. Výťažok reakcie je 60–90%ný.

Príklad 2

Ako v príklade 1, ale ako rozpúšťadlo sa použije dioxán alebo dibutyléter a pracuje sa pri teplote 0 až 20 °C. Výťažky reakcie sa pohybujú od 50–80 % teórie.

Tabuľka 1 udáva fyzikálne konštanty a údaje elementárnej analýzy a tabuľka 2 údaje infračervených spektier látok podľa vynálezu.

Tabuľka 1

1-[5-Nitro-2-furoyl]-1-fenylsulfonyl-2-[4-X-fenyl]etylény

Zlúčenina X	Mol. vzorec (m . h)	T. t. °C % (výťažok,	% C	vypočítané/nájdene		
				% H	% N	% S
Ia	$\text{C}_{19}\text{H}_{13}\text{NO}_6\text{S}$	130–131 ^a	59,52	3,42	3,65	8,36
H	(383,3)	(75)	59,21	3,38	3,61	8,31
Ib	$\text{C}_{20}\text{H}_{15}\text{NO}_6\text{S}$	190–192 ^b	60,46	3,81	3,52	8,07
CH_3	(387,3)	(67)	60,55	3,85	3,38	8,09
Ic	$\text{C}_{20}\text{H}_{15}\text{NO}_7\text{S}$	157–159 ^a	58,12	3,66	3,39	7,76
CH_3O	(413,3)	(67)	57,88	3,52	3,36	7,66
Id	$\text{C}_{21}\text{H}_{18}\text{N}_2\text{O}_6\text{S}$	192–194 ^a	59,15	4,25	6,57	7,52
$(\text{CH}_3)_2\text{N}$	(426,4)	(58)	58,73	4,19	6,50	7,28
Ie	$\text{C}_{19}\text{H}_{12}\text{FNO}_6\text{S}$	163–165 ^b	58,86	3,02	3,49	7,99
F	(401,3)	(89)	58,15	3,25	3,36	8,85
If	$\text{C}_{19}\text{H}_{12}\text{ClNO}_6\text{S}$	194–195 ^b	54,62	2,90	3,35	7,66
Cl	(417,7)	(87)	54,50	2,84	3,18	7,60
Ig	$\text{C}_{19}\text{H}_{12}\text{N}_2\text{O}_8\text{S}$	223–225 ^b	53,28	2,82	6,54	7,49
NO_2	(428,3)	(92)	53,21	2,84	6,29	7,39
Ih	$\text{C}_{20}\text{H}_{12}\text{N}_2\text{O}_6\text{S}$	146–148 ^b	58,83	2,96	6,86	7,85
CN	(408,3)	(90)	58,47	2,87	6,80	7,74

^a kryštalizované z etanolu, ^b z kyseliny octovej

Tabuľka 2

IČ spektrá zlúčenín Ia–Ih (cm^{-1})

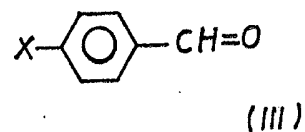
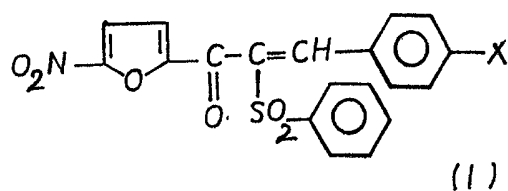
Zlúč.	$\sim \text{C}=\text{O}$	$\sim \text{C}=\text{C}$	$\sim \text{NO}_2$ as	$\sim \text{NO}_2$ s	$\sim \text{SO}_2$ as	$\sim \text{SO}_2$ s	$\begin{array}{c} \gamma \text{C} \quad \text{C} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{O} \end{array}$
Ia	1678	1618	1554	1349	1324	1155	1023
Ib	1677	1610	1554	1349	1324	1154	1027
Ic	1675	1612	1554	1349	1325	1153	1025
Id	1671	1618	1552	1349	1325	1155	1027
Ie	1677	1610	1553	1348	1326	1155	1023
If	1678	1614	1553	1349	1323	1154	1027
Ig	1678	1604	1553	1349	1325	1154	1024
Ih	1677	1621	1553	1349	1320	1155	1026

Látky podľa vynálezu môžu slúžiť ako medziprodukty pre syntézu ďalších aminofuránových derivátov.

PREDMET VYNÁLEZU

1. 1-(5-Nitro-2-furoyl)-1-fenylsulfonyl-2-(4-X-fenyl)etylénový obecného vzorca I

reaguje s aromatickými aldehydmi vzorca III

kde

kde

X je H, CH₃, CH₃O, (CH₃)₂N, F, Cl, NO₂, CN.
2. Spôsob prípravy 1-(5-nitro-2-furoyl)-1-fenylsulfonyl-2-(4-X-fenyl)etylénov podľa bodu 1 vyznačujúci sa tým, že sa fenyl-2-(5-nitro-2-furyl)-2-oxoetyl sulfón vzorca II

X = H, CH₃, CH₃O, (CH₃)₂N, F, Cl, NO₂, CN v prostredí éterov, výhodne suchého éteru, dibutyléteru alebo ich zmesí, tetrahydrofuranu, dioxánu za prítomnosti chloridu titaničitého a pyridínu pri teplote 0 °C až teplote varu rozpúšťadiel.

